

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 18.11.2002
KOM(2002) 626 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN
TILL RÅDET OCH EUROPAPARLAMENTET**

**om djurskyddslagstiftning för djur inom animalieproduktionen
i tredjeland och konsekvenser för EU**

I. ÖVERSIKT

- 1 Konsumenternas krav på att djur som används inom livsmedelsproduktionen behandlas väl beaktas numera i allt högre grad. Som ett resultat av detta har EU-lagstiftningen om djurskydd stadigt ökat i omfattning under de senare åren. Tendensen kommer troligen att öka, särskilt mot bakgrund av protokollet till Amsterdamfördraget som lett till att EU-institutionernas ambitioner för att förbättra djurskyddsnormerna har höjts. Det råder en ökad förståelse för att strikta djurskyddsnormer har både direkta och indirekta effekter på livsmedelssäkerheten och -kvaliteten och för att bestämmelser och stödsystem för jordbruket måste anpassas i enlighet med detta.
- 2 Denna process har också medfört ökade kostnader för producenterna. Det är utan tvekan så att varje krav som innebär investeringar och förändringar av det befintliga produktionssystemet har effekter på produktionskostnaderna. Det är dock svårt att kvantifiera dessa i allmänna termer. I ett meddelande om djurskydd för svin¹ uppskattade kommissionen att kostnaderna för avskaffandet av enskilda bås för suggor uppgår till mellan 0,006 och 0,02 euro per kilo slaktkropp av gris, beroende på hur lång övergångsperioden är. En betydlig större ökning av produktionskostnaderna förväntas inom äggproduktionen. En studie som har lagts fram av djurskyddsorganisationer² visar på en ökning med 8 procent från och med 2003 (mer utrymme i burarna) och ytterligare 16 procent efter 2012 (förbud mot burhållning). Kommissionen kommer att undersöka dessa ekonomiska konsekvenser närmare innan man inleder debatten om en översyn av värphönsdirektivet som planeras till 2007.
- 3 Kostnader till följd av högre djurskyddskrav bör, åtminstone delvis, ersättas eftersom konsumenterna lägger så stor vikt vid strikta normer. Det finns dock en risk att kostnader som inte direkt ersätts ger EU:s producenter en konkurrensmässig nackdel jämfört med produkter som importeras från tredjeland. Detta kan i sin tur underminera den höga standarden. På grund av dessa problematiska frågor har medlemsstaterna bett kommissionen att utarbeta ett meddelande om jämförbara djurskyddsnormer i tredjeland samt följer av skillnader mellan normerna.

¹ Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet om välbefinnandet hos svin i intensiva uppfödningssystem, särskilt hos suggor som föds upp under en varierande grad av instängdhet och i lösdrift, KOM(2001) 20 slutlig, av den 16.1.2001, http://europa.eu.int/eur-lex/sv/com/pdf/2001/com2001_0020sv01.pdf

² "Hardboiled reality – animal welfare-friendly egg production in a global market", 2001, framlagd av RSPCA (Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals) och Eurogroup for Animal Welfare

- 4 Undersökningen är till stora delar ofullständig. Det finns ingen internationell konsensus om djurskyddets betydelse, och de bestämmelser som gäller i EU kan inte enkelt jämföras med normer i tredjeland. En av orsakerna är svårigheten att exakt fastställa effekterna av djurskyddet för djurhälsan och livsmedelssäkerheten. Inställningen till kunskaperna om djurskydd håller för närvarande på att ändras globalt, särskilt när det gäller att utvärdera hur etiska och kulturella faktorer påverkar uppfattningen om djurskyddet³. Det är ändå tydligt att det finns en ökande tendens mot förbättrade normer till följd av önskemål från konsumenterna i den riktningen. Denna konsumentledda utveckling kan endast uppmuntras. Frågan om de konkurrensmässiga nackdelarna som uppstår till följd av skillnader mellan olika bestämmelser är också komplicerad. De indikationer som finns tillgängliga tyder på att konkurrensmässiga snedvridningar sannolikt uppstår i mer intensiv jordbruksproduktion, främst svin- och fjäderfäsektorerna.
- 5 Kommissionen anser att det är fullständigt legitimt att gå till grunden i dessa frågor. Konkurrensmässiga snedvridningar – vare sig det är till EU-producenternas nackdel eller fördel – som uppstår till följd av skillnader i normer kan med stor sannolikhet underminera skärpta djurskyddsnormer. Hur dessa snedvridningar skall hanteras är emellertid inte självklart. Kommissionen anser att de kan åtgärdas på ett antal olika sätt:
- Genom normala marknadsmekanismer då konsumenter och återförsäljare fäster allt större vikt vid strikta normer, vilket kommer att ge återverkningar genom hela priskedjan.
 - Inom ramen för dialoger på internationell nivå mellan EU och dess handelspartner om hur man skall lägga större vikt vid djurskyddet på ett konstruktivt sätt som inte snedvrider handeln. Det tycks finnas goda utsikter att föra processen vidare inom OIE och Europarådet.
 - EU behöver också fortsätta sina bilaterala ansträngningar med enskilda handelspartner för att främja djurskyddsnormerna. Detta gäller särskilt i samband med bestämmelser när det gäller veterinära frågor och växtskydd i bilaterala handelsöverenskommelser. Denna process kan på lång sikt förbättra utsikterna till parallella ansträngningar på multilateral nivå.
 - Märkningssystem, frivilliga eller obligatoriska, är också av stor betydelse. Konsumenterna ställer allt högre krav på normerna och man har kunnat tillhandahålla den information som efterfrågas om dessa normer. De äggmärkningsbestämmelser som nyligen trädde i kraft är ett steg i rätt riktning som skulle kunna tjäna som ett exempel för andra sektorer. Det verkar behövas ytterligare förbättringar för att garantera internationellt erkännande.
 - EU:s jordbrukspolitik inriktar sig i allt högre grad på kvalitet snarare än kvantitet. Detta kvalitetsbegrepp omfattar en serie prioriteringar som förbättrad livsmedelssäkerhet, miljöskydd, landsbygdsutveckling, bevarande av landskapet och djurskydd. Traditionella prismekanismer ger inte alltid utrymme för att låta viktiga aspekter som djurskydd få betydelse fullt ut i de

³ Se: D. Fraser – Farm Animal Production: Changing agriculture in a changing culture – Journal of applied Animal Welfare Science, 4(3), 2001, s. 175-190

priser som betalas till producenterna. Om den aspekten skall prioriteras på det sätt som medborgarna vill måste nya mekanismer undersökas för att åtgärda denna brist.

- 6 Detta meddelande tar inte särskild ställning för någon av möjligheterna ovan. Ansträngningarna måste i stället vara inriktade på samtliga aspekter. Detta ligger helt i linje med de varierande åtgärder som skall främja djurskyddet. Det återspeglar också avsikten i Protokoll om djurskydd och djurs välbefinnande som sedan 1999 ställer kravet att de europeiska institutionerna och medlemsstaterna tar full hänsyn till djurskydd när de utarbetar och tillämpar gemenskapens politik om jordbruk, transport, inre marknad och forskning. I detta protokoll definieras djur som "kännande varelser" (dvs. med förmåga att känna smärta) vilket är en betydande milstolpe.

II. BAKGRUND

BEFOGENHETER

- 7 Då ministerrådet diskuterade direktiv 98/58/EG om skydd av animalieproduktionens djur⁴ lyfte medlemsstaterna fram frågan om djurskyddslagstiftningen hos unionens handelspartner i tredjeländer. I artikel 8 i detta direktiv föreskrivs att kommissionen skall skicka ett meddelande till rådet om en jämförelse mellan lagstiftningen i EU och i tredjeland, samt undersöka konsekvenserna för EU-lagstiftningen och konkurrensen. Detta är meddelandet.
- 8 EU:s egen lagstiftning om djurskydd går tillbaka flera decennier, med början med ett direktiv från 1974 om bedövning av djur före slakt⁵.
- 9 Från och med 1986 har direktiv om svin, kalvar och värphöns samt djurtransport antagits (och senare förbättrats mot bakgrund av nya vetenskapliga rön). Ett direktiv om förbud mot att hålla dräktiga saggor åtskilda antogs i juni 2001.
- 10 I en förordning från 1998 föreskrivs att exportbidrag endast kan beviljas om EU:s bestämmelser om skydd av djur under transport följs.
- 11 I direktiv 1999/74/EG fastställs miniminormer för skydd av värphöns. Genom rådets förordning av december 2000 infördes ett obligatoriskt märkningssystem för ägg på grundval av dessa normer (ett system som även gäller importerade ägg).

⁴ Rådets direktiv 98/58/EG av den 20.7.1998 om skydd av animalieproduktionens djur; EGT L 221, 8.8.1998 s. 23-27

⁵ En förteckning över EU:s viktigaste lagstiftning beträffande djurskydd finns i tillägg 5

- 12 För att kunna göra jämförelser med situationen i tredjeländer samlade kommissionens generaldirektorat för hälsa och konsumentskydd (GD Hälsa och konsumentskydd) in en betydande mängd uppgifter, både från och om berörda länder. I avsnitt I sammanfattas resultatet av denna undersökning. I avsnitt II dras slutsatser om konsekvenserna inför framtida åtgärder. Det finns också sex bilagor med en sammanfattning av de mottagna uppgifterna och annan bakgrundsinformation.

VIKTIGASTE RESULTATEN AV UNDERSÖKNINGEN AV LAGSTIFTNINGEN I TREDJELÄNDER

- 13 GD Hälsa och konsumentskydd kontaktade de viktigaste länderna som förser unionen med levande djur och animalieprodukter och begärde information om deras lagstiftning om djurskyddet inom animalieproduktionen. Man fick svar från 73 länder (de mest relevanta sammanfattas i tillägg 1). Den varierande kvaliteten på den bifogade informationen och de skilda villkoren i de berörda länderna gör det svårt att dra några konkreta slutsatser. Följande övergripande iakttagelser kan dock göras:

INGA ALLMÄNT ERKÄNDA SÄRSKILDA NORMER PÅ INTERNATIONELL NIVÅ

- 14 Större delen av den inkomna informationen gällde djurplågeri i allmänhet. Jämförelsevis lite information hänförde sig särskilt till djurskyddet inom animalieproduktionen (fokus för detta meddelande).
- 15 I de flesta länder anses enskilda handlingar av djurplågeri vara etiskt oacceptabla (dock i varierande grad) och kan till och med bestraffas enligt lag. I många fall betraktas djuren som kännande varelser i lagstiftningen.
- 16 Det finns dock lite som tyder på en internationell harmonisering av lagstiftningen på grundval av identiska eller liknande principer. Det saknas även gemensamma vetenskapliga normer. Definitionen av skydd av animalieproduktionens djur varierar från land till land alltefter den kulturella, vetenskapliga, religiösa, ekonomiska och politiska bakgrunden.
- 17 I avsaknad av gemensamma normer hänvisas i huvuddelen av det meddelade lagstiftningen till de i ökande grad spridda "fem friheterna". Dessa definierades 1979 av det rådgivande organet för det brittiska jordbruksministeriet, Farm Animal Welfare Council, och är följande:
- Ordentlig och tillräcklig tillgång till foder och vatten.
 - Adekvat skydd mot väder och vind.
 - Möjlighet att få utveckla ett normalt beteendemönster.
 - Minimera lidande eller oro under hantering.
 - Skydd mot sjukdom.

**BETYDANDE FRAMSTEG UNDER DET SENASTE ÅRTIONDET, SÄRSKILT I
TREDJELÄNDER I EUROPA OCH I VISSA OECD-LÄNDER**

- 18 Genom mediakampanjer och lobbying av ett ständigt ökande antal icke-statliga organisationer har allmänhetens medvetande ökat i många (i huvudsak utvecklade) länder. Detta har resulterat i betydande rättsliga framsteg, särskilt under de senaste fem åren.
- 19 Kandidatländerna motiveras genom EU:s utvidgningsprocess att anta ny lagstiftning i en ökande takt. Allmänhetens tilltagande medvetenhet i dessa länder föranleder även regeringarna att snabbare anta EU:s obligatoriska normer för djurskydd. Samma länders deltagande i Europarådets initiativ förenklar harmoniseringen av lagstiftningen för djurskydd. I synnerhet fortsätter Europarådet att utveckla fem konventioner (den tidigaste daterad 1968) om olika aspekter av djurskydd, särskilt under internationella transporter, i jordbruksföretag och vid slakt (se tillägg 2).

TVÅ TYPER AV KODEXAR FÖR DJURSKYDD: BINDANDE OCH SJÄLVPÅTAGNA

- 20 Åtgärderna för djurskydd i de olika länderna kan delas in i följande två former: obligatoriska bestämmelser eller frivilliga (dvs. självpåtagna) uppförandekodexar (se tillägg 1).
- 21 Länder i den första gruppen har i allmänhet bindande nationella regler som har antagits vid införandet av en paraplylag för "djurs välbefinnande" eller "djurskydd". (Till exempel tillhör de flesta länderna i det tidigare Brittiska samväldet denna kategori.) Sådana lagar omfattar normalt mycket generella bestämmelser om skötseln och behandlingen av djur, däribland sällskapsdjur och djur som (förutom för livsmedelsproduktion) används för vetenskapliga ändamål eller för sin päls eller för utvinning av andra produkter. De innehåller normalt inte särskilda bestämmelser för uppfödningssyften (t.ex. djurtäthet) men de sörjer för den rättsliga ramen eller underlaget för mer specifika bestämmelser och rekommendationer inom detta område.
- 22 Tonvikten i den andra kategorin av länder (majoriteten) läggs på enskilda, frivilliga initiativ snarare än ett allmänt regelverk, med ett stort antal kodexar och riktlinjer som är självpåtagna av producenterna. Många av dessa är utformade för att säkerställa konsumenternas förtroende beträffande animalieprodukternas ursprung. De utvecklas ofta i samarbete med behöriga myndigheter eller med icke-statliga organisationer (särskilt konsumentorganisationer). Vanligtvis utgörs de av märkningssystem som kontrolleras med avseende på intyg om överensstämmelse.

- 23 I marknadsföringsstrategier i hela världen bekräftas att producenter och återförsäljare idag är beredda att tillämpa nya kriterier för att ge konsumenterna ett mervärde. Uppfattningen är att "ändringar på marknaden kommer att leda till att färre människor åker till snabbköpet för att köpa de billigaste köttbitarna och att de i stället är beredda att betala högre priser för hållbart producerade kvalitetsprodukter"⁶. Ett tydligt exempel på denna utveckling är att djurskyddskrav nyligen infördes i flera av de befintliga ordningarna för kvalitetsgarantier för fjäderfäkött. Detta återspeglar konsumenternas uppfattning att de väljer en hälsosammare och säkrare produkt. Omvänt är producenterna särskilt rädda för att förlora marknadsandelar om produkterna får dåligt rykte när det gäller säkerhet eller djurskyddet. Dessa tendenser är särskilt starka i EU där det finns växande konsumentkrav på stränga djurskyddsnormer och rent allmänt höga kvalitetsnormer.
- 24 I ett intressant exempel på denna trend tillkännagav Förenta staternas jordbruksministerium nyligen planerna på att utfärda striktare riktlinjer för slakterier till följd av ett ökat tryck från opinionsgrupper för djurens rättigheter och ett internationellt livsmedelsföretag. I ett krav på nolltolerans för kränkning av djurskyddet på slakterierna hade företaget sagt att "Vi tror att människor som äter våra produkter förutsätter att djuren... behandlas på ett humant sätt". I en skrivelse till företaget meddelade Förenta staternas jordbruksministerium att de föreslagna reglerna skulle uppfylla de grundläggande krav som företaget hade ställt⁷.

EU:S RÄTTSLIGA INITIATIV HAR EN INSPIRERANDE EFFEKT PÅ VÅRA HANDELSPARTNER

- 25 Nivån på djurskyddslagstiftningen i EU står sig väl i en jämförelse med tredjeland, även om det är vanligt med brister i efterlevnaden⁸. Denna lagstiftning har dessutom stått som förebild för många andra länder. Ett exempel på hur EU:s lagstiftning kan främja förbättringar, för ett bättre djurskydd genom samförstånd på internationell nivå, är den handlingsplan som upprättades 2000 efter diskussioner med kandidatländernas officiella veterinärer. I denna plan förväntas att huvudkraven i EU-lagstiftningen om djurtransport, särskilt när det gäller hästar, genomförs på kort sikt. Kort därefter tillkännagav de slovenska myndigheterna att de tillämpade planen. I andra kandidatländer pågår förberedelser för införlivande. Litauen och Ungern har redan meddelat att de tillämpar likvärdiga bestämmelser.
- 26 Kandidatländernas framsteg med antagandet av gemenskapens regelverk förstärker i sin tur Europarådets aktivitet på djurskyddsområdet. Det pågående arbetet i Strasbourg med flera frågor som rör djurskydd uppmuntrar harmoniseringen mot enhetliga principer i hela Europa.

⁶ Financial Times: "NZ venison producers find a ready market for safe meat" av T. Hall (29.3.2001)

⁷ 9 CFR kapitel. III (1-1-01 utgåva) del 313 – Humane Slaughter of Livestock. På nätet:
http://www.access.gpo.gov/nara/cfr/index.html#page_1

⁸ Brister i de nationella myndigheternas arbete med att se till att lagstiftningen följs redovisas till exempel i en rapport om medlemsstaternas erfarenheter av tillämpningen av direktivet om djurtransporter som kommissionen lade fram för rådet i januari 2001, KOM(2000) 809 slutlig, av den 6.12.2000,
http://europa.eu.int/comm/food/fs/aw/aw_legislation/transport/report_sv.pdf

- 27 Ett annat exempel på hur EU:s lagstiftning inspirerar till normer för djurskydd på annat håll är inom ramen för OIE (mer information om denna "Internationella byrå för epizootiska sjukdomar" finns i tillägg 4). Dess rekommendationer om skydd av djur under transport grundades säkerligen på nuvarande gemenskapslagstiftning samt Europarådets initiativ. Den integrering av djurskydd i arbetsplanen som nyligen gjordes var ett svar på utvecklingen av frågor som rör djurskydd under de senaste åren över hela världen, särskilt inom EU. OIE:s arbete med normer för djurskydd kommer säkerligen att stimuleras av de pågående diskussionerna på EU-nivå och förhandlingsaktiviteterna inom detta område med kandidatländerna. EU har också varit mest drivande i frågan om att införa djurskydd på Världshandelsorganisationens dagordning i de ärenden där det inte för närvarande betraktas som en motiverad fråga.
- 28 När det gäller situationen i utvecklingsländerna förväntas en betydande ökning av djurbesättningarna under kommande årtionden, vilket kommer att kräva mer intensiva former av jordbruk. Gemenskapen har åtagit sig att bidra till denna utveckling med olika utvecklingsprogram för att göra processen hållbar. Vid sidan om oro för miljön när det gäller utnyttjandet av naturresurser kommer djurskyddsfrågor i samband med intensivt jordbruk, industriell slakt och transportvillkor att få ökad betydelse för det internationella utvecklingsstödet.
- 29 Inom ramen för det internationella initiativet "Livestock, Environment and Development" – LEAD⁹ - genomför kommissionen tillsammans med Förenade kungariket en studie i Asien och Latinamerika för att ge politiker och beslutsfattare ökade kunskaper om miljömässigt hållbara och rimliga former av djurhållning, även i frågor om djurskydd. Det finns också en bred enighet om att djurskyddet bör prioriteras högt och att utvecklingsstödet inte skall skapa eller främja system som har negativa effekter för det.

III. KONSEKVENSER, FRAMTIDA ÅTGÄRDER

- 30 I vilken riktning bör EU:s åtgärder inom området för djurskydd föras? I det här avsnittet försöker vi beskriva möjliga EU-strategier, först beträffande förbindelserna med resten av världen¹⁰, därefter inom de beslätade områdena forskning¹¹ och märkning, och slutligen direktstöd till producenter i enlighet med förslaget till reform av den gemensamma jordbrukspolitik.

⁹ LEAD-initiativet (Livestock, Environment And Development) är ett interinstitutionellt projekt med FAO:s sekretariat. Initiativet stöds av Världsbanken, Europeiska unionen (EU), Ministère des Affaires Étrangères (Frankrike), tyska federala ministeriet för ekonomiskt samarbete via GTZ (Tyskland), Department for International Development (Förenade kungariket), US Agency for International Development (USA), internationella utvecklingsbyrån (Danmark), byrån för utveckling och samarbete (Schweiz) samt Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). Dess främsta syften är att öka medvetenheten om, kunskaperna om och förståelsen för djurbesättningar och samspelet med miljön, att finna bra lösningar när det gäller förvaltning av besättningar och miljö på regional och nationell nivå och att införliva frågor om besättning och miljö i regeringsarbete och biståndspolitik och -projekt

¹⁰ Bilateral och multilateral avtal, bl.a. WTO, OIE och CoE

¹¹ Kopplingar mellan djurskydd, djurhälsa och livsmedelssäkerhet

DÄRFÖR ÄR DJURSKYDDET EN DEL AV EU:S POLITIK FÖR LIVSMEDELSSÄKERHET

- 31 Forskning har visat att djur som behandlas väl och kan bete sig naturligt är friskare än djur som behandlas illa. Den samlade kunskapen (sedan 1970-talet) visar att kontinuerlig fysisk stress (t.ex. på grund av förvaringsförhållanden) inte bara påverkar djurens beteende utan även deras fysiologi, vilket kan leda till pre-patologiska eller till och med patologiska tillstånd. Undersökningar pågår för att utveckla och standardisera metoder för att vetenskapligt mäta djurskyddet¹².
- 32 Det finns flera aktuella vetenskapliga initiativ som är inriktade på djurskydd som en aktiv beståndsdel för djurs hälsa, eller mer exakt, på extrema uppfödningförhållanden (i samband med en mer intensiv produktion) som en källa till sjukdomar hos djur. Ett av de mest extrema fallen gäller fjäderfä: den snabbare tillväxten hos gödkycklingar innebär en högre ämnesomsättning och högre krav på syre, som till synes överskrider fåglarnas andnings- och cirkulationskapacitet. Detta leder till ökad dödlighet på grund av askites (vätska i bukhålan) och andra närliggande problem¹³.
- 33 Samtidigt har forskningen utvidgats till kopplingen mellan olika välbefinnandefaktorer för djuren och produktkvaliteten, exempelvis effekten av transport- och slakteriförhållanden på köttkvaliteten. Mekanismen för hur stress under transport påverkar djurens hälsa är mycket komplex. Sådan stress, som ofta kallas "transportfebersyndromet", kan leda till nedsatt immunförsvar under och efter transport. Detta innebär en ökad mottaglighet för infektioner genom att infektionströskeln sänks (dvs. den mängd patogener som krävs för att orsaka sjukdom).
- 34 Olika patogener (mikroorganismer, virus, parasiter) som inte leder till sjukdom under goda djurhållningsförhållanden kan bli mer aggressiva, sprida och orsaka sjukdom hos djuren efter transport. Transportstress kan reaktivera patogena ämnen som finns i latent (symtomfria) smittbärande djur och utlösa deras utsöndring som leder till klinisk sjukdom hos andra djur. Även detta innebär ökad sjukdomsfrekvens och dödlighet. Enligt ett färskt yttrande från SCAHAW (EU:s vetenskapliga kommitté för djurs hälsa och välbefinnande) kan transportstress öka både graden av och livslängden för patogener som sprids i subkliniskt infekterade djur och på så sätt göra dem mer smittsamma.
- 35 Samtidigt som ytterligare arbete krävs inom detta område inser fler och fler återförsäljare över hela världen att djurskydd utgör en beståndsdel för produktuppfattningen och -kvaliteten. Detta i sin tur skapar ett behov av pålitliga system för övervakning på jordbruksföretagen av djurskyddsstatus och risker, med syftet att ge garantier om produktionsförhållanden.

¹² COST Action 846 : "Measuring and Monitoring Farm Animal Welfare" Dr H.J. Blokhuis - Institute for Animal Science and Health (ID-Lelystad) - Nederländerna

¹³ Rapport från Vetenskapliga kommittén för djurs hälsa och välbefinnande om välbefinnandet hos höns som hålls för köttproduktion (2000)

- 36 Det finns ett ökande allmänt erkännande av kopplingen mellan djurskyddet och djurhälsan, och i förlängningen, mellan å ena sidan djurskyddet och å andra sidan livsmedelssäkerheten och -kvaliteten.
- 37 I en vitbok om livsmedelssäkerhet¹⁴ rekommenderar Europeiska kommissionen en "heltäckande, integrerad strategi" för livsmedelssäkerhet som inte bara spänner över hela livsmedelskedjan ("från producent till konsument") utan även sträcker sig till EU:s yttre kontakter och engagemang vid beslut som fattas internationellt. (Medlemsstaterna har visat sitt stöd för denna strategi). Att integrera djurskyddet i politiken för livsmedelssäkerhet och främja djurskyddet internationellt förefaller vara bra exempel på hur denna strategi kan tillämpas i praktiken. Det skulle också vara förenligt med kravet i protokollet i fördraget om att hänsyn skall tas till djurskyddet i relevant EU-politik.

ARBETET FÖR INTERNATIONELLT SAMFÖRSTÅND

FRÅGORNA - SOM DE ÅTERSPEGLAS I FÖRBINDELSERNA MED WTO

- 38 EU stöder till fullo synsättet att djurskyddsbestämmelser inte får användas i protektionistiskt syfte. Detta får dock inte hindra större ansträngningar på internationell nivå att få erkännande av EU:s normer på detta område och att se till att de är förenliga med handelsåtagandena. Genom Världshandelsorganisationens avtal - där de viktigaste i detta sammanhang är GATT-avtalet (General Agreement on Tariffs and Trade), AoA-avtalet (om jordbruk), TBT-avtalet (tekniska handelshinder) och SPS-avtalet (sanitära och fytosanitära åtgärder) - är det olagligt att tillgripa åtgärder som i onödan hindrar handel eller gör åtskillnad mellan medlemmarna eller mellan importerade och inhemska produkter. Eftersom synsätten skiljer sig åt när det gäller i hur utsträckning djurskyddet utgör ett legitimt politiskt mål, och med hänsyn till bristen på vägledande riktlinjer genom bilagda tvister, finns det risk för att EU:s handelspartner ifrågasätter en unilateral tillämpning av EU:s djurskyddsnormer som ett villkor för import av produkter från tredjeland¹⁵.
- 39 För att framhäva frågan lade EU i juni 2000 fram ett dokument om "Djurs välbefinnande och jordbruks handeln" under WTO:s jordbrukskommittés särskilda möte (återgivet i tillägg 6)¹⁶. Under den följande diskussionen kom det fram att ett antal tredjeländer runt om i världen inte kopplar samman de åtgärder som unionen vidtagit med allmänhetens oro. I stället fruktar de att åtgärderna kommer att orsaka betydande handelshinder i framtiden. Vidare finns det bland vissa en uppfattning om att detta bara är en fråga för "rika länder".
- 40 Trots sådana förbehåll kunde man se vissa framsteg vid samtalen i Doha 2001 (till skillnad från i Seattle) genom att icke-handelsrelaterade problem, såsom djurskydd, togs med på agendan för framtida jordbruksförhandlingar.

¹⁴ KOM(1999) 719 slutlig, av den 12.1.2000,
http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/library/pub/pub06_sv.pdf

¹⁵ Relevanta data om handelsflödena för djur och djurprodukter finns beskrivna i tillägg 3

¹⁶ Se även följande WTO-dokument: EU: comprehensive negotiating proposal G/AG/NG/W/90; EU: food quality: improvement of market access opportunities G/AG/NG/W/18

- 41 Ytterligare framsteg krävs dock för att sådana icke-handelsrelaterade problem skall få ett gediget erkännande när globaliseringen fortskrider. Det finns redan tecken på en attitydförändring från negativa till neutrala. Konsumenternas och återförsäljarnas ökande krav på höga djurskyddsnormer förstärker dessa effekter både i EU och tredjeland. Kommissionens insatser bör därför inriktas på att bygga på denna trend bland WTO-medlemmarna i riktning mot EU:s ställningstagande.
- 42 Det finns två skäl till att försöka uppnå denna strategi: av rent etiska skäl och som ett erkännande av de högre kostnaderna som EU-normerna medför både för våra producenter och för konsumenter.
- 43 Att uppnå samförstånd via WTO är dock i sig mycket svårt på grund av etiska, kulturella, ekonomiska och politiska skiljaktigheter (som framgår av de uppgifter som samlats in för meddelandet). Samtidigt som man arbetar på direkta framsteg via jordbruksförhandlingarna i WTO är det därför lika viktigt att parallellt med detta arbete fortsätta via andra vägar.
- 44 Dessa parallella aktiviteter kan ta sig olika uttryck - till exempel genom att lyfta fram icke-handelsrelaterade problem vid internationella forum, organisera arbetsgrupper och konferenser - och de bör ha två övergripande mål: att skapa en koppling mellan djurs hälsa, djurskyddet och livsmedelssäkerheten (denna fråga behandlas i ett senare avsnitt) och att enas om multilaterala normer för djurskydd, som helt klart skulle kunna tjäna som referens i WTO i ett senare skede.

MULTILATERALA NORMER FÖR DJURSKYDD: ETT INTERNATIONELLT REGELVERK

- 45 Det finns två vägar att gå för att uppnå gemensamma normer för djurskydd: med stöd av en lämplig internationell organisation, eller genom slutandet av bilaterala eller multilaterala avtal.

UPPRÄTTANDET AV NORMER INOM RAMEN FÖR OIE

- 46 OIE (eller Internationella byrån för epizootiska sjukdomar - se tillägg 4) har spelat en nyckelroll vid internationella handelsförhandlingar och veterinäravtal allt sedan grundandet i Paris 1924. Dess djurhälsokodex, utvecklad på en frivillig basis under 1960-talet och framåt, hade 1995 blivit en internationell referens för djurs hälsa som är erkänd i SPS-avtalet. Codex Alimentarius - en livsmedelskodex som togs fram av FAO och WHO 1962 - spelar en liknande roll inom livsmedelsområdet.

- 47 Samtidigt som det är allmänt accepterat att det inte finns något motsvarande särskilt referensorgan för djurskydd, omfattar OIE-kodexen ett antal rekommendationer om djurtransport. (Många tredjeländer hänvisade till dessa i sina svar till GD Hälsa och konsumentskydd.) Vidare antog OIE:s internationella kommitté 2001 en resolution om att inbegripa djurskydd i arbetsplanen för de närmaste fem åren. En ad hoc-arbetsgrupp med djurskyddsexperter skall påbörja sitt arbete med denna fråga i april 2002. Arbetsgruppen består av experter inom veterinärmedicin och djurskydd från ett stort antal länder och kulturer. Kommissionen är företräd i denna grupp. Arbetsgruppen har utarbetat en rad rekommendationer som togs upp vid OIE:s årliga allmänna möte för medlemsstater i maj 2002 (se tillägg 4). Rekommendationerna behandlar den tänkbara räckvidden och prioriteringarna för OIE:s verksamhet i denna nya fråga¹⁷. Arbetet inom OIE har ett flertal fördelar.
- 48 OIE:s mål är att upprätta normer för djurskydd. Internationellt upprättade normer är grundläggande för att TBT- och SPS-avtalen skall kunna fungera och kan också ge viktiga referenspunkter vid bilaterala överläggningar¹⁸.
- 49 Förutom detta långsiktiga mål kan OIE-normerna ha positiv effekt på varje försök att ta itu med frågan om djurskydd på det internationella planet. Det faktum att ett vetenskapligt baserat organ som OIE tar sig an denna fråga skulle underlätta vid andra förhandlingar. Det skulle även bli mer trovärdigt att hänsynen till djurskyddet inte är någon förtäckt begränsning av den internationella handeln. Detta kan ha betydelse för alla externa åtgärder som planeras i det här meddelandet, som förhandlingar om märkning i samband med TBT-avtalet eller tilldelningen av resurser inom ramen för reformen av den gemensamma jordbrukspolitik som måste motiveras som en åtgärd som inte snedvrider konkurrensen (green box) enligt WTO-avtalet om jordbruk.
- 50 Rent praktiskt erbjuder OIE ett färdigt forum för utbyte av vetenskaplig kunskap och spridning till ett så stort antal länder som möjligt. Det faktum att framtida OIE-normer förmodligen kommer att vara mindre stränga än de som tillämpas inom EU innebär att de inte skulle leda till några ökade kostnader för producenterna inom EU. Förekomsten av internationella tekniska normer skulle kunna uppmuntra producenter och återförsäljare att tillämpa eller kräva tillämpning av strängare normer av marknadsföringsskäl.
- 51 Därför bör kommissionen och alla EU:s medlemsstater fortsätta att till fullo stödja och följa upp OIE:s initiativ. Ur operativ synvinkel måste man komma ihåg att EU inte är medlem i OIE. Det är därför nödvändigt att bedöma nivån för EU:s deltagande, till exempel när det gäller att ge arbetsgrupperna och specialistgrupperna tekniskt stöd.

¹⁷ Pressmeddelande från OIE av den 15.4.2002, http://www.oie.int/eng/press/a_020415.htm
Rapport från mötet med OIE:s ad hoc-grupp om djurskydd – sjuttionde allmänna mötet (Paris, 26-31.5.2002) – OIE:s internationella kommitté

¹⁸ Animal Pharm nr 487, av den 22.2.2002: "Dr Bernard Vallat: opening up the OIE"

MULTILATERALA OCH BILATERALA AVTAL

- 52 Ett annat medel för att främja djurskydd internationellt - för att komplettera de framsteg som sker via internationella referensorgan som OIE - är via förhandling av bilaterala eller multilaterala avtal.
- 53 En utgångspunkt skulle kunna vara avtal inom särskilda sektorer (såsom handeln med ägg) med våra huvudhandelspartner, öppna för alla relevanta WTO-medlemmar. En viktig aspekt här är dock att vara på sin vakt mot att de stränga normer som redan antagits av EU inte äventyras. Tidigare erfarenhet inom andra områden (t.ex. avtalet om "humana fångstmetoder" som undertecknats tillsammans med Kanada och Ryssland) pekar på faran av att försvaga normerna i gemenskapen.
- 54 Eftersom sådana avtal – som särskilt inriktar sig på djurskydd – ännu inte finns i verkligheten avser kommissionen att införa normer för djurskydd i de bilaterala veterinäravtalen (som omfattar handel med animalieprodukter och levande djur) som man skall förhandla om (framför allt med Mercosur-länderna¹⁹) eller i avtal som redan finns (framför allt Kanada, Nya Zeeland och USA). I det nyligen undertecknade avtalet med Chile finns det redan bestämmelser om djurskyddsnormer²⁰.
- 55 I de sanitära avtalen med USA (1997) och Kanada (1998) finns det inte några hänvisningar till djurskyddsnormer. I avtalen mellan EU och Kanada och EU och Nya Zeeland (1997) kan räckvidden utsträckas till att omfatta andra veterinära frågor än sanitära åtgärder som är tillämpliga inom handeln med levande djur och animaliska produkter. Med Nya Zeeland kom man överens om att detta skulle kunna innefatta djurskyddsnormer. För likvärdiga produkter gick Nya Zeeland med på att särskilt följa EU:s djurskyddsnormer när det gäller bedövning och slakt.
- 56 När det gäller framtida avtal siktar kommissionen på att låta djurskyddet ingå, i syfte att också gemensamt utarbeta normer vid ett senare tillfälle med hänsyn till en framtida utveckling på multilateral nivå.

ETT FÖRSTÄRKT SAMBAND MELLAN DJURSKYDD, DJURHÄLSA OCH LIVSMEDELSSÄKERHET

- 57 Som tidigare nämnts blir det alltmera vedertaget att det finns en koppling mellan djurskydd och livsmedelssäkerhet. Det behövs dock ytterligare forskning på detta område.

¹⁹
²⁰

Argentina, Brasilien, Chile, Paraguay och Uruguay

I artikel 1.2 i avtalet om sanitära och fytosanitära åtgärder som är tillämpliga på handel med djur, animaliska produkter, växter, vegetabiliska produkter och andra varor samt om djurskydd fastställs att ett av syftena är att nå en gemensam uppfattning om djurskyddsnormer mellan parterna

- 58 EU bör stimulera ansträngningar att utforska och närmare kartlägga dessa samband mellan djurskydd och djurhälsa samt djurskydd och hälsosamma livsmedel av hög kvalitet och få dessa samband erkända²¹. I det senare fallet verkar OIE vara den lämpligaste instansen, med tanke på innehållet i dess femåriga arbetsprogram som nämndes tidigare.
- 59 Ytterligare ansträngningar krävs för att förstå hur utvecklingen i det moderna jordbruket skulle kunna styras så att verksamheten i framtiden kan bli mer socialt accepterad utan att försämra djurhälsan eller produktsäkerheten.
- 60 Under tiden bör all EU-lagstiftning om veterinärfrågor utarbetas och verkställas på ett sätt som innebär att frågorna om djurskydd och folkhälsa integreras. Ett kommissionsförslag om kötthygien innehåller redan bestämmelser om djurskyddskontroller före slakt på slakteriet eller jordbruksföretaget, vilket också kommer att vara ett villkor för undertecknande av hälsointyg.

MÄRKNING AV ANIMALIEPRODUKTER

- 61 Märkning har blivit allt viktigare då fler och fler konsumenter vill veta mer om de livsmedel som de köper. Detta intresse uppfylls delvis av befintlig obligatorisk märkning (ingredienser, näringsvärde, bäst före-datum etc.). Nyligen utförda sociologiska undersökningar visar dock att dagens oro bland många konsumenter inom EU om livsmedelsproduktionsmetoderna går längre än dessa kriterier och även omfattar djurskydd. En nyligen utförd sociologisk undersökning inom EU avslöjade att bristen på märkning om produktionsmetoderna inte gav konsumenterna möjlighet att välja "djurvänliga" produkter²².
- 62 Märkning är troligen det minst handelsbegränsande medlet för att möta den särskilda efterfrågan på produkter som producerats enligt acceptabla normer för djurskydd. Ett direkt problem med denna fråga är dock den misstanke som det leder till hos vissa av våra WTO-partner om att det skulle kunna användas som en förtäckt begränsning av import från tredjeländer. Omvänt skulle märkning med djurskyddsuppgifter till och med kunna underlätta utsläppande på EU-marknaden av produkter från extensivt jordbruk, eftersom konsumenterna värdesätter denna typ av produktion. Många tredjeländer har en konkurrensmässig fördel i detta avseende, som skulle kunna användas för att nå handelsmässiga fördelar²³.
- 63 De ytterligare produktionskostnader som märkningen innebär är ett mindre problem eftersom dessa normalt till viss del kan ersättas med hjälp av högre försäljningspriser.

²¹ GD forskning och tekniskt utveckling - Seminarium om djurskydd inom jordbruket. Press: Kommissionen stöder forskning om bättre villkor för uppfödning av djur och bättre livsmedelskvalitet
http://www.europa.eu.int/comm/research/quality-of-life/animal-welfare/seminars/index_en.html

²² "Consumer Concerns About Animal Welfare And The Impact On Food Choice" - EU FAIR-CT36-3678 - Dr Spencer Henson and Dr Gemma Harper -Centre for Food Economics Research -Department of Agricultural and Food Economics - The University of Reading

²³ Presentationen av Nya Zeelands djurskyddspolitik skulle kunna ses som ett exempel på hur extensiv djurproduktion marknadsförs, <http://www.maf.govt.nz/biosecurity/animal-welfare/animal-welfare-in-nz.pdf>

- 64 Det finns två typer av märkning: obligatorisk respektive frivillig. Den senare kan i sin tur delas in i övervakade system som producenterna fritt kan ansluta sig till (t.ex. ekologisk märkning) och märkning som producenterna eller återförsäljarna själva inför.

OBLIGATORISK MÄRKNING

- 65 Fram till idag har endast en EU-bestämmelse antagits som gör djurskyddsmärkning obligatorisk. Det är en förordning²⁴ om ägg - som träder i kraft den 1 januari 2002 - enligt vilken man är skyldig att ange vilken uppfödningssystem som tillämpas (i motsats till den nuvarande frivilliga praxisen). Ett initiativ inom detta område var nödvändigt eftersom de metoder som används vid uppfödning av hönor hade blivit en huvudfråga för EU-konsumenterna då de köpte ägg. Befintliga märkningsbestämmelser ansågs otillräckliga och det fanns motiverade påståenden om att konsumenterna vilseleddes när det gäller uppfödningssystem. Man oroade sig också för att de ansträngningar som en del producenter gjorde för att skärpa normerna underminerades av den förvirring som uppstod till följd av bristande klarhet i märkningskraven.
- 66 Effekterna för produktionskostnaderna av olika jordbrukssystem i EU, USA och Schweiz har nyligen undersökts och visar på att det finns en tydlig potential för konkurrensmässiga nackdelar till följd av skilda normer²⁵.
- 67 I det fall då ägg produceras i tredjeländer (dock endast för omedelbar konsumtion) kan en angivelse av uppfödningssystemen ersättas av en annan typ av märkning, då rutinerna i tredjeländer inte helt motsvarar de tekniska regler och normer som tillämpas i unionen. I rådets förordning anges att kommissionen, vid behov, skall förhandla med länder som exporterar ägg till EU för att finna lämpliga metoder varigenom dessa kan garantera att märkningsnormerna motsvarar EU:s.
- 68 Dessa nya regler återspeglar det faktum att produktspårbarhet har fått hög prioritet hos EU:s konsumenter och att det finns ett stort stöd hos allmänheten för obligatorisk märkning.
- 69 Sådana obligatoriska märkningsregler ökar emellertid risken för konflikter med våra externa handelspartner. Kommissionen lade fram ett meddelande²⁶ om obligatorisk märkning inför mötet i december 2001 med WTO:s jordbrukskommitté (ett initiativ som skall följas upp inom både TBT-kommittén och jordbrukskommittén) som fokuserar på att WTO-medlemmarnas rätt att välja nivå på konsumentinformation och -skyddet när det gäller egenskaper, produktionsmetoder och bearbetning för livsmedel och jordbruksprodukter bör bibehållas.

²⁴ Rådets förordning (EG) 5/2001 av den 19.12.2000 om ändring av förordning (EEG) nr 1907/90 om vissa handelsnormer för ägg - EGT L 2 – av den 5.1.2001

²⁵ "Hardboiled reality – animal welfare-friendly egg production in a global market", 2001, framlagd av RSPCA (Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals) och Eurogroup for Animal Welfare

²⁶ "Mandatory Labelling for Agricultural Products – Note by the European Communities", tillägg 7

- 70 På en mer allmän nivå bör unionen försöka utveckla en övergripande politik om obligatorisk märkning och se till att dess legitimitet blir internationellt erkänd. I detta bör ingå att se till att alla steg vid utvecklingen av märkningssystem sker på ett öppet sätt, särskilt när det gäller definitionen av kriterier och användningen av sådana system. Alla berörda parter bör så tidigt som möjligt ha möjlighet att delta på ett meningsfullt sätt.
- 71 Ett ömsesidigt erkännande av andra länders märkning samt godkännandet av att de normer för djurskydd som tillämpas i tredjeländer är likvärdiga med dem som ingår i EU-lagstiftningen (som det var tänkt, t.ex., när det gäller förordningen om handelsnormer för ägg) prioriteras av kommissionen.

FRIVILLIG MÄRKNING

- 72 Frivillig märkning verkar öka i hela världen. Som nämnts tidigare kan märkningen delas in i övervakade allmänna system som producenterna fritt kan ansluta sig, och märkning som producenterna och återförsäljarna själva inför²⁷. Frivillig märkning är troligen vanligast inom det ekologiska jordbruket²⁸. Dess påverkan på djurskyddet är dock begränsad, eftersom andra prioriterade delar av dessa ordningar, exempelvis bevarandet av miljön och jordbrukets hållbarhet, kan stå i konflikt med vissa djurskyddssträvanden. Globalt sett är det vanligare med sådana riktlinjer och uppförandekodexar än med obligatorisk lagstiftning.
- 73 Det vanligaste motivet för sådana system är utnyttjandet av en marknad för högkvalitetsprodukter där man kan kräva högre priser. I praktiken har frivillig märkning en mycket positiv effekt när det gäller att förbättra normerna. Konsumenternas intresse för sådana produkter (t.ex. ekologiska produkter) ökar.
- 74 Sådant konsumenttryck är starkast i områden där uppfödningssystemen är intensivast och därmed mindre gynnsamma för djurskyddet. Detta är fallet vid svin- och fjäderfäuppfödning där pressade vinstmarginaler (på grund av internationell konkurrens) har resulterat i en betydande ökning av det genomsnittliga antalet djur per anläggning i samma storleksordning som storskaliga anläggningar. Detta har lett till att ett flertal frivilliga märkningssystem har lanserats inom hela EU för att försäkra konsumenterna om goda djuruppfödning villkor (däribland miljöaspekter).
- 75 Ytterligare överväganden krävs när det gäller metoden att anta icke-statliga system vilka, enligt bedömningen av de uppgifter som mottagits för detta meddelande, sprids i ökande grad över hela världen.
- 76 I brist på internationell harmonisering kan erkännandet av likvärdighet komma att öka handelsflöden som orsakas av märkningskrav. Ömsesidigt erkännande av frivilliga märkningssystem med tredjeländer är önskvärt, eventuellt på grundval av de kriterier som utarbetats av WTO:s TBT-kommitté.

²⁷ Se till exempel "Free farmed label" i USA, www.freefarmed.org

²⁸ Se till exempel: US National Organic Program, på nätet: <http://www.ams.usda.gov/nop/index.htm>

- 77 Djurskydd förekommer endast i vissa av de befintliga märkningssystemen som hänför sig till produktionsmetoder (t.ex. gemenskapens ekologiska märke). Denna dimension bör utvecklas ytterligare - även detta med alla intresserade parter deltagande i alla steg.

DIREKTSTÖD TILL PRODUCENTERNA FÖR DJURSKYDD – ÖVERSYN AV DEN GEMENSAMMA JORDBRUKSPOLITIKEN

- 78 Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken enligt Agenda 2000 följer tendensen med mer marknadsorienterade åtgärder som frikopplar stödet från produktionen. I juli 2002 antog kommissionen halvtidsöversynen av Agenda 2000, och fogade in den i ett vidare perspektiv efter den offentliga debatt som har på senare tid har förts om den gemensamma jordbrukspolitiken och dess framtid²⁹. EU-medborgarna vill inte längre ha system som främjar ökad produktion av livsmedel som innebär att man utesluter andra prioriteringar. I stället anses djuruppfödning grundläggande för andra viktiga samhällsmål, såsom livsmedelssäkerhet och kvalitet, djurskydd, miljöskydd, hållbarhet, landsbygdsutveckling och underhållet av landsbygden. Det blir alltmera vedertaget att dessa bredare mål måste främjas, men befintliga prismekansimer gör det inte nödvändigtvis möjligt att återkräva vidhängande kostnader. Detta innebär oundvikligen effekter för jordbrukets konkurrenskraft. Uppfödarna menar att de bör kompenseras för minskad konkurrenskraft som de kan drabbas av på grund av strängare djurskyddsnormer.
- 79 De beslut som fattades i Doha i november 2001 skyddar helt regeringarnas rättigheter att vidta åtgärder av detta slag om de anser att det är nödvändigt för att skydda konsumentintressen.
- 80 En prioritering för gemenskapen är därför att definiera denna flerfunktionsroll hos jordbruket och att hitta rätt väg för att få den att fungera på ett hållbart sätt. När det gäller djurskyddets inverkan på den internationella handeln, skulle särskilt en omfördelning av de finansiella resurserna hjälpa till att bevara gemenskapens regelverk och stödja ytterligare utveckling av skyddsnivån. Dessutom bör den goda jordbrukssed som föreskrivs i halvtidsöversynen av den gemensamma jordbrukspolitiken främja djurskydd som inbegriper obligatoriska normer.
- 81 När det gäller framtida initiativ betonades i EU:s förslag till WTO i juni 2000 möjligheten att göra direkta utbetalningar till producenter för att uppväga de kostnader som beror på strängare djurskyddsnormer. Ett exempel på sådana ökade produktionskostnader beskrivs i den tidigare nämnda studien³⁰ om äggproduktion. Slutsatsen där är att de högre djurskyddsnormer för värphöns som nyligen antogs i EU kommer att leda till ökade kostnader, jämfört med villkoren för handelspartner i tredjeland.

²⁹ KOM(2002) 394 slutlig
³⁰ Se fotnot 25

- 82 Kommissionen anser att det är berättigat att kompensation för extra kostnader av denna typ bör undantas från åtagandena om att minska stöden, om det klart kan visas att dessa extra kostnader härrör direkt från de strängare normerna ifråga och därför saknar eller har högst minimal handelsbegränsande inverkan. Detta initiativ uppfyller fullständigt den princip som man kom överens om i Doha, om att åtagandet att reformera handelssystemet i jordbruket hör ihop med åtagandet att erkänna icke-handelsrelaterade problem. Som en följd av detta måste reformen av jordbruksstödet lämna utrymme för kompletterande åtgärder som i minsta möjliga mån eller inte alls är handelsbegränsande. Lösningar inom detta område för att tillmötesgå ett lands intresse bör förstås inte leda till problem för andra.
- 83 En ytterligare svårighet är att identifiera och kvantifiera ytterligare kostnader till följd av djurskyddskrav i lagstiftningen. Hänsyn måste tas till i hur hög grad dessa kostnader kompenseras genom de högre priser som konsumenterna betalar. Det finns andra möjligheter än direkt ersättning, t.ex. investeringsstöd för att installera moderniserade anläggningar genom strukturfonder och fonder för landsbygdsutveckling. Nationella medel kan också anslås i detta syfte, förutsatt att bestämmelserna om statligt stöd iakttas.
- 84 Med tanke på detta bör en bedömning av djurskyddsåtgärdernas inverkan på kostnaden för slutprodukterna prioriteras. En annan aspekt som bör undersökas är vilken typ av betalningar som skall gå till de jordbrukare som tillämpar djurskyddsnormer utöver de obligatoriska kraven. Undersökningar pågår men inga tillförlitliga ekonomiska parametrar finns ännu tillgängliga på detta område. Följaktligen bör EU göra ansträngningar för att utveckla modeller för utvärdering av tilläggskostnader för djurskyddskrav och starta med de mest intensiva produktionssystemen, exempelvis svin och fjäderfä.
- 85 Vidare skulle fastställandet av kostnaderna och typen av utbetalningar till uppfödarna sannolikt klargöra EU:s ställning vid WTO-förhandlingarna.
- 86 Vinsterna med den föreslagna halvtidsöversynen är avsevärda: i synnerhet direktersättningen kommer att öka producenternas benägenhet att godta skärpta djurskyddsnormer bland producenterna. En positiv attityd bland producenterna skulle leda till att strängare djurskyddsnormer accepteras fortare. Att livsmedelssäkerhet och djurskydd blir ett villkor för stöd, och att det övervakas systematiskt inom ramen för jordbruksrevisionen kommer att förbättra insynen och öka konsumenternas förtroende. Så snart moderna produktionssystem blir vanligare kommer de metoder som används att utvecklas ytterligare. Detta skulle ha positiva bieffekter för alla typer av närliggande frågor, däribland livsmedelssäkerhet och djurhälsa, eftersom exempelvis hygienförhållandena utgör en koppling mellan dem. Dessutom förutspås det i halvtidsöversynen att det frikopplade stödet kommer att uppmuntra jordbrukarna att möta konsumenternas efterfrågan, snarare än de kvantitetsrelaterade politiska incitamenten.
- 87 Förslagen inom ramen för halvtidsöversynen bidrar till att motverka medborgarnas oro och främja djurskyddet. Dynamisk modulering gör det möjligt att växla spår och tillhandahålla tjänster till allmänhetens fromma, exempelvis miljövård och djurskydd, liksom åtgärder för att förbättra sektorns konkurrenskraft.

- 88 Vidare kan en bredare tillämpning av avancerade normer leda till att jordbrukssektorn stärker försvaret av djurskyddsfrågor i ett internationellt perspektiv.
- 89 Senare kommer det att vara nödvändigt att definiera vilka åtgärder som kräver kompensation och vem som skall få den. Politiskt känsliga beslut kommer att behövas i detta sammanhang.
- 90 Allt direktstöd till producenter måste motiveras enligt WTO-avtalet om jordbruk. Den s.k. green box är gränssnittet för att styra interna stödsystem som är inriktade på samhälleliga mål. Det kommer att krävas förhandlingar med våra handelspartner. Kommissionen har redan tagit första steget genom att presentera ett icke-officiellt dokument om s.k. green box-frågor vid jordbrukskommitténs särskilda möte i september 2001. Detta måste följas upp genom att man aktivt upprätthåller ett nära förhållande med övriga insatsområden som anges i detta meddelande.

TILLÄGG 1

DJURSKYDDSLAGSTIFTNING I 30 LÄNDER- UPPGIFTER SOM INKOMMIT TILL KOMMISSIONEN

Kommissionen kontaktade **106 tredjeländer**. **73** svarade men endast **30** gav information som var direkt relevant för denna undersökning. Denna information finns organiserad i tabellen nedan enligt följande:

1. **Djurskyddslagstiftning:** Har landet en övergripande rättsakt för djurskydd (en rättsakt som omfattar alla djur - även sällskapsdjur och försöksdjur - men utan särskilda bestämmelser för djur inom animalieproduktionen, t.ex. djurtäthet)?
2. **Djur i jordbruksföretag:** Finns det regler om djuruppfödning och om så är fallet, utgörs de av (bindande) lagstiftning eller (frivilliga) riktlinjer/uppförandekodexar?
3. **Transport av djur:** Finns det regler och om så är fallet, (bindande) lagstiftning eller (frivilliga) riktlinjer/uppförandekodexar?
4. **Avlivning av djur:** Finns det regler och om så är fallet, (bindande) lagstiftning eller (frivilliga) riktlinjer/uppförandekodexar?

Relevant information som mottagits om djurskyddsregler (1999)

LAND	En lag om djurskydd?	Djur i jordbruksföretag:	Transport av djur:	Djurslakt:
(1) Argentina			x	X
(2) Australien		•	•	X
(3) Botswana				•
(4) Bulgarien				X
(5) Kanada		•	•	X
(6) Kap Verde			•	X
(7) Chile			•	
(8) Kroatien	ja	x	x	X
(9) Cypern		•	x	X
(10) Tjeckien		x	x	X
(11) Lettland	ja	•	x	X
(12) Hong Kong	ja			X
(13) Litauen	ja	•	x	X
(14) Indien	ja	•		
(15) Japan		•	•	X
(16) Lettland		x	x	X
(17) Rumänien	ja	x	x	X
(18) Malta	ja		x	X
(19) Mexiko			•	•
(20) Namibia		•	•	•
(21) Nya Zeeland	ja	•	x	X
(22) Norge	ja	x	x	X

LAND	En lag om djurskydd?	Djur i jordbruksföretag:	Transport av djur:	Djurslakt:
(23) Filippinerna	ja			
(24) Polen	ja	x	x	X
(25) Slovakien	ja	•	x	X
(26) Ungern	ja	x	x	X
(27) Sydafrika		•	•	X
(28) Swaziland			•	X
(29) Schweiz	ja	x	x	X
(30) USA	ja	•	•	X

X betyder lagstiftning; **•** betyder riktlinjer och uppförandekodexar.

(Om båda anges har lagstiftningen företräde.)

TILLÄGG 2

EUROPARÅDETS KONVENTIONER OM SKYDD AV ANIMALIEPRODUKTIONENS DJUR

Europarådet, som grundades 1949, har 43 medlemsländer, däribland alla 15 medlemsstaterna i EU.

Under åren har det upprättat, och fortsatt att utveckla, fem konventioner om olika aspekter av djurskydd. Följande är relevanta för skydd av animalieproduktionens djur:

- Europeiska konventionen om skydd av djur under internationella transporter (Paris den 13 december 1968).
- Europeiska konventionen om skydd av animalieproduktionens djur (Strasbourg den 10 mars 1976).
- Europeiska konventionen om skydd av slaktdjur (Strasbourg den 10 maj 1979).

Den andra av dessa ("om animalieproduktionens djur") innehåller särskilda rekommendationen för skydd av de viktigaste djurarterna som föds upp för animalieproduktion i Europa, och syftet med direktiv 98/58/EG var att genomföra principerna i konventionen och se till att de tillämpas enhetligt i hela EU.

Hittills har gemenskapen ratificerat den konventionen och den om "djur till slakt". Under 2001 fick kommissionen godkännande från rådet att förhandla om en ändrad version av konventionen om "djur i internationell transport" på gemenskapens vägnar.

I följande tabell anges vilka av de tre konventionerna som har undertecknats av andra medlemmar i Europarådet.

Tredjeländer och Europarådets djurskyddskonventioner			
Icke-EU-medlem i Europarådet	Konventionen om skydd av animalieproduktionens djur	Konventionen om skydd under internationella transporter	Konventionen om skydd av slaktdjur
Bosnien och Hercegovina	X		X
Kroatien	X		X
Cypern	X	X	
Tjeckien	X	X	
Ungern			
Island	X	X	
F.Y.R.O.M.	X		X
Malta	X		
Norge	X	X	X
Rumänien		X	
Ryska federationen		X	
Slovenien	X		X
Schweiz	X	X	X
Turkiet		X	
Jugoslavien	X		X

TILLÄGG 3

EXTERN HANDEL MED LEVAND E DJUR OCH ANIMALIEPRODUKTER SOM OMFATTAS AV EU:S LAGSTIFTNING OM DJURSKYDD

Detta tillägg innehåller uppgifter om handelsflöden med tredjeland för kollationering av uppgifter om lagstiftning. I tillägget finns också uppgifter om jordbruksföretagens ändrade strukturer inom EU. Uppgifter om handel med jordbruksprodukter som inte kommer från djur (som spannmål) kommer inom kort att läggas fram för att visa på betydelsen av djurhandel jämfört med hela sektorn.

EG handel med levande djur och slakt (år 2000) (*)						
Art		EG handel levande djur				EG slakt (b)
		Total handel (a)	Inom gemenskapen	Import	Export	
Nötkreatur	<u>djur</u>	<u>3.767.369</u>	<u>2.965.784</u>	<u>501.401</u>	<u>300.184</u>	<u>26.847.000</u>
	ton	975.506	740.101	62.931	172.474	7.393.343
Grisar	<u>djur</u>	<u>11.957.246</u>	<u>11.869.227</u>	<u>57.247</u>	<u>30.772</u>	<u>203.021.000</u>
	ton	579.582	576.945	1.157	1.480	17.563.320
Får och getter	<u>djur</u>	<u>4.193.501</u>	<u>2.567.720</u>	<u>1.564.951</u>	<u>60.830</u>	<u>77.585.000</u>
	ton	110.741	76.973	30.730	3.038	1.954.000
Hästdjur	<u>djur</u>	<u>212.935</u>	<u>65.028</u>	<u>138.309</u>	<u>9.598</u>	<u>359.000</u>
	ton	95.748	25.545	63.996	6.207	84.347
TOTALT ton		1.761.577	1.419.564	158.815	183.199	26.995.010

Källor: EUROSTAT

(*) Tabellen visar antalet levande djur som transporterats 50 km inom ramen för EG:s lagstiftning om skydd av djur under transport.

**Värde av import av levande djur och animaliska produkter från tredjeland- Genomsnitt
1992/2001 i 1000 ECU -**

	Levande djur	Kött	Mejeriprodukter och ägg	Totalt
TOTALT EXTRA EU	646.155	2.611.365	960.659	4.218.180
Nya Zeeland	2.080	648.680	222.478	873.238
Ungern	71.817	293.362	20.772	385.951
Brasilien	411	378.310	751	379.473
Argentina	3.652	329.160	35.708	368.519
Polen	139.078	114.734	33.005	286.816
USA	157.605	88.736	17.934	264.275
Schweiz	5.376	8.390	198.860	212.626
Australien	6.808	119.501	44.887	171.196
Uruguay	572	99.774	5.807	106.153
Thailand	50	98.495	470	99.014
Schweiz	4.658	1.710	87.266	93.634
Kina	5.667	45.981	37.527	89.175
Kanada	11.589	29.607	35.303	76.499
Tjeckien	23.872	15.313	23.337	62.522
Förenade arabemiraten	54.302	21	118	54.441
Rumänien	34.718	4.667	7.462	46.847
Botswana	98	44.552	5	44.654
Bulgarien	5.169	31.066	7.580	43.815
Övriga länder	118.634	259.306	181.389	559.329

Källor: EUROSTAT

Detaljerat värde av import av vissa animaliska produkter från tredjeland - genomsnitt 1992/2001 i 1000 ECU

	Färskt kött av nötkrea- tur	Fruset kött av nötkrea- tur	Griskött	Får- eller getkött	Hästkött eller liknande	Slaktbi- produk-ter	Fjäderfäkö tt	Saltat eller torkat kött	Ägg med skal	Ägg utan skal	TOTALT
TOTALT EXTRA EU	494.624	295.338	85.539	645.473	196.614	67.194	493.716	102.047	26.126	6.325	2.412.996
Nya Zeeland	1.788	11.327	300	554.035	1.063	22.361	34	2	0	0	590.909
Brasilien	60.884	139.415	24	58	21.405	5.095	104.079	46.908	161	53	378.081
Argentina	195.584	46.917	5	3.720	57.562	10.487	1.093	87	0	68	315.524
Ungern	10.019	2.468	55.396	3.020	585	1.090	194.831	371	1.577	138	269.496
Australien	30.715	5.119	10.567	50.919	7.135	9.434	15	15	4	8	113.930
USA	12.434	2.800	10.084	122	52.140	7.697	2.137	210	9.403	2.719	99.746
Thailand	1	23	0	1	5	0	53.580	44.775	83	105	98.574
Uruguay	34.026	36.576	7	11.852	10.689	5.148	90	2	0	1	98.390
Polen	4.488	5.670	1.089	155	13.575	858	65.292	86	86	18	91.318
Botswana	27.875	16.674	0	0	0	0	0	0	5	0	44.553
Kanada	1.236	203	80	5	26.046	1.623	337	10	8.623	327	38.489
Namibia	30.164	7.805	0	9	0	0	0	0	278	0	38.257
Zimbabwe	24.361	7.030	0	0	0	11	0	0	11	0	31.413
Bulgarien	33	11	144	10.845	0	14	19.279	24	26	553	30.929
Övriga länder	61.017	13.300	7.844	10.732	6.410	3.376	52.949	9.555	5.869	2.335	173.387

Källor: EUROSTAT

Försörjningsbalans - svinkött					
	1 000 t ⁽¹⁾				Årlig förändring i %
	1997	1998	1999	2000	2000 1999
1	2	3	4	5	6
Intern produktion (brutto)	16 290	17 657	18 065	17 564	-2.8
Import – levande djur	6.8	16.7	1.2	0.7	-39.6
Export – levande djur	21.0	12.2	27.9	0.5	-98.1
Handel inom EU	291	386	501	343	-31.6
Användbar produktion	16 276	17 662	18 038	17 564	-2.6
Ändring i lager	3	161	4	0	x
Import	70	44	68	48	-28.4
Export	948	1 139	1 524	1 260	-17.4
Handel inom EU	3 583	3 861	3 957	2 928	-26.0
Intern användning (totalt)	15 178	16 227	16 350	16 384	0.2
Bruttokonsumtion i kg/person/år	40.8	43.3	43.4	43.5	0.2
Självförsörjning (%)	107.3	108.8	110.5	107.2	-3.0

(1) Slaktvikt

Världsproduktion och inhemsk bruttoproduktion i viktiga svinköttsproducerande eller exporterande länder

	%				1 000 t				Arlig förändring i %
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	<u>2000</u> <u>1999</u>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Världen	100.0	100.0	100.0	100.0	82 146	87 647	89 867	90 909	1.2
- EU-15	19.8	20.1	20.1	19.3	16 249	17 636	18 026	17 564	-2.6
- Folkrepubliken Kina	45.2	45.5	45.7	47.4	37 155	39 899	41 048	43 058	4.9
- USA	9.5	9.8	9.7	9.4	7 835	8 623	8 758	8 532	-2.6
- Ryssland	1.9	1.7	1.7	1.4	1 546	1 505	1 485	1 250	-15.8
- Polen	2.4	2.3	2.3	2.1	1 981	2 026	2 043	1 900	-7.0
- Japan	1.6	1.5	1.4	1.4	1 283	1 286	1 277	1 270	-0.5
- Brasilien	1.8	1.9	1.9	2.0	1 518	1 652	1 752	1 804	3.0
- Kanada	1.5	1.6	1.7	1.7	1 257	1 390	1 562	1 525	-2.4
- Rumänien	0.8	0.7	0.7	0.7	667	620	610	626	2.6
- Ungern	0.7	0.6	0.7	0.7	581	569	664	664	0.0

Källa: FAO

Ändrad struktur för anläggningar för svinuppfödning, per medlemsstat

	EU-15	Belgique/ België	Danmark	Deutsch- land	Elláda	España	France	Ireland	Italia	Luxem- bourg	Nederland	Öster- reich	Portugal	Suomi/ Finland	Sverige	United Kingdom
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Anläggning- gar (x 1 000)																
1993	1 552	15	27	294	51	440	106	3	273	1	27	125	150	11	12	17
1995	1 276	13	21	239	23	301	90	3	280	1	22	112	139	7	11	13
1997	1 152	12	19	205	21	285	78	2	250	1	21	100	130	6	8	14
1999	:	11	15	:	:	236	:	:	252	0	16	86	130	5	6	12
Årlig förändring i % 1999	x	-5.2	-9.8	x	x	-10.4	x	x	-1.3	x	-8.7	-6.2	-2.4	-13.1	-11.6	-5.8
1993																
Årlig förändring i % 1999	x	-4.4	-11.8	x	x	-9.4	x	x	0.4	x	-13.6	-7.5	0.0	-9.1	-14.4	-7.7
1997																
Djur (x 1 000)																
1993	121 227	7 165	11 568	26 486	1 144	18 188	14 291	1 487	8 348	72	14 964	2 822	2 665	1 381	2 777	7 869
1995	117 812	7 268	11 084	24 674	916	18 126	14 531	1 542	8 063	68	14 398	3 706	2 402	1 394	2 305	7 335
1997	121 954	7 313	11 383	24 250	939	19 556	15 473	1 717	8 281	74	15 189	3 680	2 365	1 444	2 351	7 939
1999	:	7 706	11 626	:	:	22 418	:	:	8 414	84	13 567	3 433	2 350	1 493	2 115	7 010
Årlig förändring i % 1999	x	1.2	0.1	x	x	3.5	x	x	0.1	2.6	-1.6	3.3	-2.1	1.3	-4.5	-1.9
1993																

Årlig förändring i % 1999 1997	x	2.6	1.1	x	x	6.8	x	x	0.8	6.3	-5.6	-3.5	-0.3	1.7	-5.3	-6.2
Genomsnittl igt antal djur per anläggning																
1993	78.1	477.7	428.4	90.1	22.4	41.3	135.0	495.7	30.6	107.6	554.2	22.6	17.8	125.5	231.4	462.9
1995	92.3	557.3	517.5	103.1	39.1	60.2	161.5	514.1	28.8	121.8	643.1	33.1	17.2	189.4	214.4	545.1
1997	105.8	629.1	604.7	118.1	44.7	68.7	198.5	858.5	33.1	138.1	722.9	36.6	18.2	239.1	277.0	557.4
1999	x	703.2	750.9	x	x	95.0	x	x	33.4	187.6	825.9	39.8	18.1	307.0	351.7	573.5

Källa: Europeiska kommissionen, Eurostat

1999 års världsproduktion och handel med de viktigaste jordbruksprodukterna – EU:s andel av världsmarknaden

	Världsproduktion (1 000 t)	Total handel (a) (1 000 t)	Andel av produktionen som omsatts (%) (3/2) x 100	% av världshandeln		
				Importerad av EU	Exporterad av EU	EU:s nettoandel av världshandeln (2) (6–5)
1	2	3	4	5	6	7
Spannmål totalt (förutom ris) ⁽³⁾	1 468 979	205 035	14.0	3.0	13.1	10.2
varav: - vete totalt	586 422	106 337	18.1	3.1	15.1	12.0
Foderspannmål (förutom ris) ⁽³⁾	882 556	98 698	11.2	2.8	11.0	8.2
varav – majs	605 016	69 451	11.5	3.2	0.2	-3.0
Oljeväxtfrön (per producerad vikt)	329 482	55 651	16.9	34.4	3.5	-30.9
varav – soja	157 783	38 771	24.6	35.9	0.1	-35.8
Vin	28 405	2 670	9.4	24.3	41.5	17.1
Socker	134 062	39 249	29.3	4.5	13.3	8.8
Mjölk totalt	481 997	709	0.1	6.7	20.2	13.5
Smör	7 031	782	11.1	16.4	20.5	4.1
Ost	16 092	1 234	7.7	13.0	31.9	18.9
Mjölkpulver (skummjolk och helmjolk)	5 905	2651	44.9	3.2	32.0	28.8
Kött totalt (förutom slaktbiprodukter)	228 547	16 028	7.0	7.6	20.4	12.8
varav: - nötkött	56 196	5 572	9.9	7.1	16.7	9.6
- griskött	88 838	3 177	3.6	2.4	41.6	39.2
- fjäderfäkött	65 109	6 363	9.8	5.8	15.7	9.9
Ägg	53 823	469	0.9	1.8	27.6	25.8

⁽¹⁾ Export (exklusive handel inom EU) och exklusive bearbetade produkter.

⁽²⁾ Nettosaldo EU-handel/världshandel.

⁽³⁾ Spannmål som korn; exklusive bearbetade produkter.

Källor: FAO

Världsproduktion och produktion för i huvudsak nötköttsproducerande/-exporterande länder ⁽¹⁾

	%				1 000 t				Årlig förändring i %
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000	<u>2000</u> <u>1999</u>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Världen	100,0	100,0	100,0	100,0	55 309	55 078	55 962	57 170	2,2
- EU-15	13,9	13,4	13,8	12,9	7 896	7 657	7 697	7 401	- 3,8
- USA	20,1	20,2	21,6	21,5	11 714	11 803	12 123	12 311	1,6
- Ryssland	4,1	3,8	4,0	3,7	2 394	2 247	1 868	2 126	13,8
- Brasilien	9,0	9,1	11,1	11,3	5 921	5 794	6 182	6 460	4,5
- Argentina	0,0	4,0	4,7	5,1	2 712	2 452	2 653	2 900	9,3
- Uruguay	0,8	0,8	0,8	0,8	454	449	458	453	- 1,1
- Australien	3,8	3,8	3,6	3,5	1 810	1 955	2 011	1 988	- 1,1
- Nya Zeeland	1,1	1,0	1,0	1,1	646	634	561	623	11,1
- Folkrepubliken Kina	7,3	7,6	8,4	8,8	4 105	4 485	4 711	5 023	6,6
- Kanada	2,6	2,7	2,2	2,2	1 076	1 148	1 238	1 260	1,8
- Mexiko	2,5	2,8	2,5	2,5	1 340	1 380	1 401	1 415	1,0
- Colombia	1,2	1,2	1,3	1,3	763	766	724	754	4,1
- Polen	0,8	0,8	0,7	0,6	429	430	385	341	- 11,4
- Indien	2,4	2,4	2,5	2,5	1 378	1 401	1 421	1 442	1,5
- Japan	0,9	0,9	0,9	0,9	530	529	540	534	- 1,1
- Sydafrika	0,8	1,1	0,9	1,0	484	518	553	590	6,7
- Schweiz	0,3	0,3	0,3	0,2	152	147	146	131	- 10,3
- Ungern	0,1	0,1	0,1	0,1	55	47	45	45	0,0
- Norge	0,2	0,2	0,2	0,2	89	91	91	93	2,2

⁽¹⁾ Nettoproduktion

Källor: FAO och andra internationella organisationer (GATT)

TILLÄGG 4

OIE OCH DJURSKYDDET

Internationella byrån för epizootiska sjukdomar eller OIE ("Office International des Epizooties") är en mellanstatlig organisation inrättad inom ramen för det internationella avtalet av den 25 januari 1924, som ursprungligen undertecknades i Paris av 28 länder. I maj 2001 hade OIE totalt 158 medlemmar.

OIE drivs under ledning och övervakning av en internationell kommitté som består av delegater som utsetts av signatärstaterna - på grundval av jämlikhetsprincipen och med en delegat per land. Kommittén sammanträder minst en gång per år.

Flera tredje länder angav att rekommendationerna från OIE om skydd av djur under transport utgör deras främsta grund för djurskyddet. Det bör noteras att OIE:s nuvarande *International Animal Health Code* (10:e utgåvan - 2001) innehåller ett avsnitt som är särskilt inriktat på skydd av djur under transport.

OIE-kodexen innehåller riktlinjer och rekommendationer om följande:

- Allmänna principer som skall följas och som är gemensamma för alla former av transport.
- Särskilda hänsynstaganden beroende på transportsätt.
- Allmänna rekommendationer om flygtransport.

RESOLUTION nr XIV

OIE:s mandat när det gäller djurskydd

(som antogs av OIE:s internationella kommitté den 29 maj 2002)

OIE:S INTERNATIONELLA KOMMITTÉ UTFÄRDAR FÖLJANDE
REKOMMENDATIONER

med beaktande av att den internationella kommittén vid OIE:s 68:e plenarsammanträde i maj 2000 granskade och godkände OIE:s tredje strategiska plan,

med beaktande av att den internationella kommittén vid det 69:e plenarsammanträdet i maj 2001 antog generaldirektörens arbetsprogram för genomförandet av rekommendationerna i den tredje strategiska planen för perioden 2001–2005 och med beaktande av att det i arbetsprogrammet anges att de nya områden som identifieras i den tredje strategiska planen skall uppmärksammas särskilt,

med beaktande av att OIE:s särskilda arbetsgruppen för djurskydd sammanträdde den 2–4 april 2002 och utfärdade förslag till rekommendationer, som skall bedömas av internationella kommittén, om i vilken grad OIE skall engagera sig på djurskyddsområdet och om vilka prioriteringar OIE har att göra, samt metoder för detta,

med beaktande av att den särskilda arbetsgruppen vill uppmärksamma att OIE under 75 år har fungerat som referensorganisation på djurhälsoområdet, har en etablerad infrastruktur och är en internationellt erkänd organisation och med beaktande av att det finns en vital koppling mellan djurhälsa och djurskydd och att den särskilda arbetsgruppen därför anser att OIE är väl förberett att axla rollen som internationellt ledande organisation på djurskyddsområdet.

KOMMITTÉN

REKOMMENDERAR FÖLJANDE.

1. Eftersom djurskyddet är en komplicerad och mångfacetterad politisk fråga med vetenskapliga, etiska, ekonomiska och politiska dimensioner bör OIE utarbeta en detaljerad strategisk handlingsplan som tar hänsyn till dessa dimensioner.
2. OIE bör därefter utarbeta politiska mål och riktlinjer för att ge en stabil grund för de specifika rekommendationer och normer som skall utarbetas i nästa skede.
3. OIE bör inrätta en arbetsgrupp för djurskydd som skall samordna verksamheten på djurskyddsområdet i enlighet med de arbetsområden som förtecknas nedan, samt bistå de särskilda arbetsgrupperna i deras arbete.
4. Arbetsgruppen för djurskydd skall i samråd med OIE utarbeta ett detaljerat handlingsprogram för de första tolv månaderna, vilket skall inriktas på de prioriteringar som fastställts.
5. Arbetsgruppen för djurskydd och dess särskilda arbetsgrupper skall samråda med icke-statliga organisationer med bred internationell representation och ta hjälp av all tillgänglig expertis och alla tillgängliga resurser, inbegripet universitetsvärlden, forskningsvärlden, industrin och andra relevanta parter.

6. OIE:s engagemang i djurskyddet skall fördelas på följande områden:
- Djur som används inom jordbruket och vattenbruket för produktion, avel eller arbete.
 - Sällskapsdjur, inbegripet ovanliga arter (fångade vildlevande djur och icke-traditionella sällskapsdjur).
 - Djur som används för forsknings-, djurförsöks- och undervisningsändamål.
 - Vildlevande vilt, inbegripet frågor om slakt och fångst.
 - Djur som används sports-, rekreations- och underhållningssyften, inbegripet cirkusar och djurparker.

Utöver de grundläggande djurskyddsfrågorna skall för vart och ett av områdena frågor som rör förvaring (dvs. stallar, bås, boxar etc.), hantering, transport och slakt och avlivning (även skonsamma slaktmetoder, eutanasi och avlivning för sjukdomskontroll) behandlas.

7. OIE skall prioritera djurskyddsfrågor rörande djur inom jordbruket och vattenbruket och beträffande övriga områden skall OIE fastställa vilka prioriteringar som skall hanteras i den mån resurserna tillåter.
8. Inom området djur som används inom jordbruket och vattenbruket skall OIE främst behandla frågor som transport, skonsamma slaktmetoder och avlivning för sjukdomskontroll och därefter förvaring och hantering. OIE skall också behandla djurskyddsaspekterna av genmodifiering och kloning, genetiskt urval för produktion och mode, samt av veterinärmedicinen.
9. När det gäller zoonoser skall OIE prioritera djurskyddsaspekterna av de åtgärder som vidtas för att minska bestånden och olika åtgärder för kontroll (även herrelösa hundar och katter).
10. OIE skall i sin kommunikationsstrategi inbegripa nyckelaktörer på djurskyddsområdet, inbegripet icke-statliga organisationer och industrin.
11. OIE skall införliva djurskyddet bland sina främsta arbetsuppgifter och åta sig följande specifika uppgifter:
- Att utarbeta normer och riktlinjer för ett välfungerande djurskydd.
 - Att tillhandahålla expertrådgivning i djurskyddsfrågor till OIE:s olika partners, som medlemsländerna, andra internationella organisationer, industrin och konsumenterna.
 - Att förvalta internationella databaser med information om djurskyddsfrågor, inbegripet uppgifter om olika nationella lagar och bestämmelser, internationellt erkända djurskyddsexperter och relevanta exempel på god djurskyddspraxis.

- Att identifiera vilka de grundläggande elementen är i en effektiv nationell infrastruktur för djurskydd, inbegripet lagstiftning och rättsliga medel, samt utarbetande av en checklista för egenbedömning.
 - Att utarbeta och sprida undervisningsmaterial i syftet att göra OIE:s partners medvetna om djurskyddsfrågor.
 - Att arbeta för att djurskyddsfrågor införs som en del av veterinärutbildningen.
 - Att identifiera vilken forskning som behövs på djurskyddsområdet och främja samarbete mellan forskningscentra.
-

TILLÄGG 5

SKYDD AV ANIMALIEPRODUKTIONENS DJUR: EU:S VIKTIGASTE LAGSTIFTNING

Animalieproduktion:

- Rådets direktiv 1999/74/EG av den 19 juli 1999 om att fastställa miniminormer för skyddet av **värphöns** – EGT L 203, 3.8.1999, s. 53–57.
- Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av **animalieproduktionens djur** – EGT L 221, 8.8.1998, s. 23–27.
- Rådets direktiv 97/2/EG av den 20 januari 1997 om ändring av direktiv 91/629/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för **kalvar** – EGT L 25, 28.1.1997, s. 24–25.
- Rådets direktiv 91/629/EEG av den 19 november 1991 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för **kalvar** – EGT L 340, 11.12.1991, s. 28–32.
- 97/182/EG: Kommissionens beslut av den 24 februari 1997 om ändring av bilagan till direktiv 91/629/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav för **kalvar** – EGT L 76, 24.2.1997, s. 30–31.
- Rådets direktiv 91/630/EEG av den 19 november 1991 om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid **svinhållning** – EGT L 340, 11.12.1991, s. 33–38.
- Rådets direktiv 88/166/EEG av den 7 mars 1988 om anpassning till domstolens dom i mål 131/86 (upphävande av rådets direktiv 86/113/EEG av den 25 mars 1986 om en minimistandard för skyddet av värphöns i bur) – EGT L 74, 19.3.1988, s. 83–87.
- 78/923/EEG: Rådets beslut av den 19 juni 1978 om slutande av **den europeiska konventionen om skydd av djur som hålls för uppfödning/animalieproduktionens djur** – EGT L 323, 17.11.1978, s. 12–13.

Transport:

- Rådets direktiv 91/628/EEG av den 19 november 1991 om skydd av djur vid transport, och ändring av direktiv 90/425/EEG och 91/496/EEG – EGT L 340, 11.12.1991, s. 17–27.
- Rådets direktiv 95/29/EG av den 29 juni 1995 om ändring av direktiv 91/628/EEG om skydd av djur vid transport – EGT L 148, 30.6.1995, s. 52–63.
- Rådets förordning (EG) nr 1255/97 av den 25 juni 1997 om gemenskapskriterier för mellanstationer och om ändring av färdplanen i bilagan till direktiv 91/628/EEG – EGT L 174, 2.7.1997, s. 1–6.
- Rådets förordning (EG) nr 411/98 av den 16 februari 1998 om tilläggsnormer avseende skydd av djur vilka skall tillämpas på vägfordon som används för djurtransporter som överskrider åtta timmar – EGT L 52, 21.2.1998, s. 8–11.

- Kommissionens förordning (EG) nr 615/98 av den 18 mars 1998 om särskilda tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag när det gäller levande nötkreaturs välbefinnande vid transport – EGT L 82, 19.3.1998, s. 19–22.

Slakt och avlivning:

- Rådets direktiv 93/119/EG av den 22 december 1993 om skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning – EGT L 340, 31.12.1993, s. 21–34.
- 88/306/EEG: Rådets beslut av den 16 maj 1988 om ingående av den **Europeiska konventionen om skydd för slaktdjur** – EGT L 137, 2.6.1998, s. 25.

TILLÄGG 6

EU:S FÖRSLAG TILL WTO OM DJURSKYDD OCH HANDEL MED JORDBRUKSPRODUKTER

För att lyfta fram frågan om djurskydd lämnade EU följande förslag i juni 2000 vid WTO:s jordbrukskommittés särskilda möte. Syftet med detta dokument är att se till att avregleringen av handeln inte undergräver EU:s ansträngningar för att förbättra skyddet för animalieproduktionens djur.

G/AG/NG/W/19

28 juni 2000

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS FÖRSLAG

DJURSKYDD OCH JORDBRUKSHANDELN

Inledning

Djurskydd är en fråga med ökande betydelse, framför allt inom Europeiska gemenskapen (EG). Europeiska kommissionen håller för närvarande på att avsluta en rapport med en analys av bestämmelserna om djurskydd i tredjeländer som förser EG med levande djur och animalieprodukter. Informationen från tredjeländer visar att djurskydd inte enbart är en "EG-fråga".

Det finns en ökande medvetenhet bland konsumenter och producenter om de effekter som avels- och uppfödningstekniker kan ha på djur, djurhälsa och djurskydd och inte minst på miljön. Konsumenterna hävdar i allt högre grad sin rätt att göra informerade val mellan produkter, däribland produkter som producerats enligt olika djurskyddsnormer. För att ge dem möjlighet att göra ett sådant val vill de ha information om hur animalieproduktionens djur hålls, transporteras och slaktas. Producenterna, som ställs inför dessa krav, vill ha en stabil och enhetlig grund för att lämna sådana uppgifter.

EG har successivt antagit en mängd djurskyddslagar som omfattar uppfödning, transport, slakt och djurförsök. EG och dess medlemsstater har också spelat en aktiv roll för att utveckla internationella konventioner om djurskydd (t.ex. vid internationella transporter, animalieproduktion, slakt och då djur används för experimentella och vetenskapliga ändamål).

Europeiska gemenskapens mål:

Se till att handeln inte undergräver våra ansträngningar för att förbättra djurskyddet:

EG anser att det finns gränser för de metoder som används för att producera livsmedel. EG har fastställt sådana gränser i sin lagstiftning, många gånger på grundval av arbetet med internationella forum, såsom i Europarådet. Många andra länder har också infört lagstiftning inom sådana områden. Men det finns en växande oro bland konsumenter, producenter samt djurskyddsorganisationer, för att samtidigt som WTO arbetar med att förbättra ramen för liberaliseringen av den internationella handeln, som är WTO:s huvudsyfte, tillhandahåller organisationen inga ramar för arbetet med djurskyddsfrågor. De är särskilt rädda för att normerna för djurskydd, framför allt de som gäller skydd av animalieproduktionens djur, i avsaknad av en sådan ram skulle kunna undergrävas om det inte finns något sätt att garantera att jordbruks- och livsmedelsprodukter, som produceras enligt normerna för skydd av husdjur, inte bara ersätts av importerade produkter som är producerade enligt mildare normer.

Olika länder har varierande kulturella och etiska attityder till djur och uppfödningmetoder. Inverkan av stränga normer om djurskydd på den relativa konkurrenskraften för jordbruket kan skilja sig mycket åt.

Om ett land har normer för djurskydd som är strängare än de som tillämpas av andra handelspartner kan detta ha en rad effekter. Konsumenterna får kanske inte likartad information om vilka normer för djurskydd som tillämpas vid produktionen av importerade produkter och de inhemska producenterna kan drabbas av ekonomiska nackdelar.

Detta är skälet till att EG anser att det finns ett verkligt behov av att diskutera djurskydd inom ramen för WTO. Frågorna är reella, vare sig de kommer från konsumenterna eller producenterna. WTO, som den ledande internationella handelsorganisationen, måste vara beredd att ta itu med dessa frågor. EU anser, med hänsyn till det inbördes förhållandet mellan åtgärderna för djurskydd och den internationella handeln med jordbruks- och livsmedelsprodukter av animaliskt ursprung, att denna fråga måste behandlas vid jordbruksförhandlingarna enligt artikel 20. Detta utesluter dock inte att djurskydd bör tas upp inom andra områden i WTO.

Att undvika handelsprotektionism:

När EG tar upp frågan om djurskydd i samband med WTO-förhandlingarna, är syftet inte att ge ett underlag för införandet av nya typer av icke-tariffära hinder.

Europeiska gemenskapen har blivit och blir ofta kritiserad för att åberopa djurskydd. EG anklagas för förtäckt protektionism trots att EG inte tillämpar sina inhemska regler om djurskydd på importen från andra WTO-medlemmar i högre grad än vad andra WTO-medlemmar gör. EG har däremot öppet intagit en annan hållning när det gäller att uppmärksamma behovet att ta itu med frågan om djurskydd inom WTO.

EG är världens näst största exportör av jordbruks- och livsmedelsprodukter, och EG har inget intresse av att tillåta WTO-medlemmar tillämpa omotiverade icke-handelsrelaterade hinder. Vårt mål är att främja stränga normer för djurskydd, lämna klar information till konsumenterna och samtidigt bibehålla konkurrenskraften för EG:s jordbrukssektor och livsmedelsindustri.

Vissa av våra konkurrenter anser att EG försöker få WTO att anta regler som skulle göra det möjligt för WTO-medlemmar att vägra import av djur och djurprodukter från länder som inte tillämpar samma regler om djurskydd som de gör. Ett sådant tillvägagångssätt kan leda till att världen delas upp i skilda handelsblock, med exportörer som anpassar sina regler för djurskydd efter bestämmelserna på deras viktigaste importmarknader och där antagligen till att vissa importatörer antar stränga normer för djurskydd av protektionistiska skäl. Det är inte detta vi strävar efter, eftersom det inte skulle främja djurskyddet.

På samma sätt vill EG inte avvisa eller ignorera behovet av att använda handeln för att förbättra världens välbefinnande, särskilt när det gäller välbefinnandet i de minst utvecklade länderna. EG är världens största importör av jordbruksprodukter från ett stort antal länder, däribland från många av utvecklingsländerna och de minst utvecklade länderna. Vi är fullt medvetna om den roll som handeln spelar för att höja levnadsstandarden för människor i utvecklingsländerna. Vi vill bara se till att metoden för att avreglera världshandeln stödjer det som vi håller på att bygga upp inom EG när det gäller djurskyddet.

I praktiken är våra problem med djurskydd mest akuta när det gäller högintensiva och industrialiserade produktionsmetoder för vissa djurarter, särskilt fjäderfä och svin. Denna typ av produktion är vanligare i utvecklade länder än i utvecklingsländerna eller de minst utvecklade länderna.

Flera sätt att ta itu med frågan inom ramen för WTO:

Frågan om djurskydd är komplicerad. Den befinner sig i skärningspunkten mellan frågor som rör ekonomi, etik, djurhälsa, folkhälsa, livsmedelsproduktion och juridik. Det framgår tydligt att djurskyddets betydelse varierar bland WTO-medlemmarna. Dock har det faktum att djurskydd är en framväxande handelsfråga nyligen noterats av OECD. De internationella konventionerna som redan finns och det pågående arbetet inom OIE (Organisation des Epizooties) bekräftar det.

Vi är fullt medvetna om att denna fråga är komplicerad och att varje WTO-medlem har rätt att välja sina egen åtgärder för djurskydd, anpassade till sina egna förhållanden. Dock kan man inte förneka den inverkan som handelns avreglering har på djurskydd, särskilt för animalieproduktionens djur och transporten av levande djur. WTO-medlemmarna bör inte hindra handeln med jordbruks- och livsmedelsprodukter på grund av djurskydd. Samtidigt är det dock viktigt att säkerställa rätten för de WTO-medlemmar som tillämpar strängare normer för djurskydd att upprätthålla dem.

I de befintliga WTO-avtalen (Avtalet om tillämpning av sanitära och fytosanitära åtgärder, Avtalet om tekniska handelshinder, artikel XX i GATT och artikel 20 i Avtalet om jordbruk) finns redan en grund utifrån vilken vissa av frågorna om djurskydd kan diskuteras. Vi anser dock att djurskydd skall behandlas globalt på ett konsekvent sätt inom WTO. Av den senaste tidens debatt har det klart framgått att det finns ett behov av att upprätta en gemensam grund och förståelse för denna viktiga fråga. Detta är skälet till att EG vill lyfta fram frågan om djurskydd som ett viktigt icke-handelsrelaterat problem i de pågående förhandlingarna.

Det finns många sätt att ta itu med djurskydd. De utesluter inte varandra och man kan tänka sig ett resultat som omfattar en kombination av ett antal åtgärder. De omfattar följande:

- Utvecklingen av multilaterala avtal om djurskydd. Detta tillvägagångssätt skulle underlättas av en större rättslig klarhet om förhållandet mellan WTO-reglerna och de handelsåtgärder som vidtagits med anledning av bestämmelserna i de multilaterala avtalen om djurskydd.
- Lämplig märkning, obligatorisk eller frivillig, enligt artikel 2.2. i TBT-avtalet, skulle främja konsumenternas önskemål om att göra övervägda val när det gäller livsmedelsprodukter, oberoende av om de är inhemskt producerade eller importerade. Denna skulle även omfatta produktionsförhållanden, t.ex. att produkterna är producerade i överensstämmelse med vissa normer för djurskydd.
- Stränga normer för djurskydd kan leda till ökade kostnader för producenterna förutom eventuell ökad avkastning från marknaden. Avregleringen av handeln kan förvärpa denna effekt och leda till ojämlika konkurrensvillkor, och till och med leda till mindre stränga normer i exporterande länder. Detta skulle kunna underblåsa motståndet mot avregleringen av handeln och WTO. Det kan därför bli nödvändigt att överväga om det vore berättigat att ge någon form av kompensation för att uppväga extrakostnaderna, där det klart framgår att dessa extrakostnader härrör direkt från de strängare normerna. För att en sådan kompensation skall vara acceptabel måste den sakna eller ha en ytterst minimal inverkan på handel och produktion.

För att sammanfatta det hela, anser EG att en grundlig undersökning av de tillvägagångssätt som anges ovan skulle göra det möjligt för WTO-medlemmarna att utveckla en metod för att på ett adekvat sätt ta itu med frågan om djurskydd inom WTO, utan att det strider mot det långsiktiga målet om avreglering av handeln med jordbruks- och livsmedelsprodukter. EG fortsätter att arbeta med djurskyddsfrågor och förbehåller sig rätten att lägga fram ytterligare förslag mot bakgrund av utvecklingen.

TILLÄGG 7

EG:S DOKUMENT FÖR WTO:S SÄRSKILDA JORDBRUKSKOMMITTEES INFORMELLA MÖTE I DECEMBER 2001

OBLIGATORISK MÄRKNING AV JORDBRUKSPRODUKTER

Europeiska gemenskapernas not

1. Det finns ett växande intresse för frågan om märkning av livsmedel och jordbruksprodukter i syfte att informera och skydda konsumenter och frågan blir allt viktigare för många WTO-medlemmar. Märkning har i allmänhet diskuterats vid ett flertal tillfällen, bland annat i TBT-kommittén. Eftersom det i artikel 1 i TBT-avtalet fastställs att jordbruksprodukter omfattas av bestämmelserna i avtalet, är det lämpligt att under jordbruksförhandlingarna enligt artikel 20 ta upp denna fråga inom ramen för TBT-avtalet för att se huruvida reglerna måste förtydligas. Det faktum att det i detta dokument endast talas om obligatorisk märkning inom ramen för TBT-avtalet beror endast på önskan att fokusera på denna typ av märkning, och bör varken tolkas som om det gömmer en politisk preferens för obligatorisk märkning framför frivillig eller att andra WTO-avtal, såsom SPS-avtalet, inte skulle vara tillämpliga på märkningskrav i vissa särskilda omständigheter.
2. Syftet att förtydliga TBT-regler i fråga om obligatorisk märkning bör vara att medlemsstaterna kan försätta att sträva efter att uppnå sina legitima politiska målsättningar, även relevanta jordbruksfrågor som inte rör handeln, genom bestämmelser för märkning av livsmedel och jordbruksprodukter, samtidigt som de stöder en marknadsstyrd internationell handel som stör den fria handeln så lite som möjligt. Samtidigt får förtydligandet inte skapa utrymme åt att tillåta en tillämpning av obligatorisk märkning så att det skulle innebära godtycklig eller oberättigad diskriminering mellan medlemsstaterna eller utgöra en förtäckt begränsning av internationell handel. Förtydligandet bör därför ske i enlighet med de grundläggande koncepten och principerna i befintliga WTO-avtal och bör därför omfatta relevanta domar från WTO:s tvistlösningsorgan. Med förtydligandet bör medlemsstaternas grundläggande rättigheter och skyldigheter varken öka eller minska och bör man så långt det går ta hänsyn till utvecklingsländernas och de minst utvecklade ländernas behov.
3. Trots att man i detta dokument fokuserar på frågor som rör TBT-bestämmelserna får man inte glömma kopplingen mellan WTO och diskussioner i andra berörda internationella fora inom detta område, såsom Codex Alimentarius. Befintliga internationella normer för märkning av livsmedel och jordbruksprodukter bör utgöra grunden för nationella ordningar för märkning, i enlighet med TBT-avtalet. EG fortsätter således att stödja arbetet med att utveckla multilaterala riktlinjer för obligatorisk märkning av livsmedel och jordbruksprodukter. Medan det arbetet pågår är det likväl viktigt att klargöra framförallt förhållandet mellan TBT-bestämmelser och ordningar för obligatorisk märkning.
4. Enligt EG:s sett att se det finns det vissa utvecklingar sedan TBT-avtalet slöts som kan beröra denna fråga:

- a) Konsumenternas rätt att få fullständig och precis information är numera allmänt erkänd. Konsumenternas krav på en hel rad uppgifter om framför allt livsmedel och jordbruksprodukter har ökat avsevärt i nästan alla WTO:s medlemsstater.
 - b) Medan överprövningorganet, i sin rapport av den 12 mars 2001 om asbest i EG, för första gången uttalade sig om några bestämmelser i TBT-avtalet, framför allt om definitionen "produkters kännetecken" i förhållande till de tekniska föreskrifterna, uttalade den sig inte om de krav som ställs på grundval av artikel 2 i TBT-avtalet, vilket innebär att tolkningen av bestämmelserna i detta avtal inte prövats. I samma rapport bekräftas konsumenternas smak och vanor som ett allmänt kriterium för att bestämma hur en produkt är. Genom att tillhandahålla precisa och fullständiga uppgifter genom bestämmelser för märkning kan därför vara av största vikt för att konsumenter skall kunna göra välöversvägda val. Konsumenter uppfattar denna informationsaspekt som särskilt viktig och känslig när det gäller livsmedel. Genom sådan märkning kan man undvika att konsumenter vilseleds. Ordningar för obligatorisk märkning kommer därför att göra det möjligt för WTO-medlemmar att fastställa den nivå för konsumentinformation och nivå för genomförande som de önskar uppnå i lagar och förordningar i sina länder i enlighet med TBT-avtalet.
 - c) Det blir alltmer nödvändigt att bekämpa den missuppfattning som råder på vissa håll att TBT-bestämmelserna skulle kunna utgöra ett hinder för regeringarnas försök att genom informationsåtgärder som märkningskrav hantera grundläggande samhälleliga uppfattningar eller oro för hur livsmedel och jordbruksprodukter produceras, bearbetas eller marknadsförs.
 - d) På samma sätt behöver de frågor som i synnerhet vissa utvecklingsländer ställer sig om obligatoriska märkningssystem potentiellt negativa effekter på handeln av obligatoriska märkningssystem besvaras.
5. Det var mot bakgrund av detta som EG i sitt utförliga förhandlingsförslag föreslog utarbetandet av märkningssystem för produktion och bearbetning av livsmedel och jordbruksprodukter som ett svar på konsumenternas oro och för att se till att dessa system omfattas av WTO.

EG föreslår följande riktlinjer för införande av märkningsbestämmelser, som man anser är förenliga med artikel 2 i TBT-avtalet.

- a) WTO-medlemmarnas rätt att välja nivå för konsumentinformation och -skydd bör bibehållas när det gäller livsmedels och jordbruksprodukters egenskaper, produktionsmetoder och bearbetningsmetoder.
- b) Beroende på nivån på konsumentinformationen och det införlivande i lagstiftningen som väljs av en TBT-medlem kan obligatoriska märkningssystem för livsmedel och jordbruksprodukter vara det alternativ som i lägst grad begränsar handeln och skall inte anses utgöra ett onödigt hinder för internationell handel.

- c) WTO-medlemmarna skall se till att upprättandet av det obligatoriska märkningssystemet i alla etapper genomförs på ett sätt som medger öppenhet och insyn, särskilt när det gäller fastställandet av kriterier och systemens genomförande. Alla berörda parter bör ha möjlighet att delta på ett meningsfullt sätt på ett så tidigt stadium som möjligt.
 - d) Eftersom detaljerna för ett obligatoriskt märkningssystem beror på vilken jordbruksprodukt eller kategori av produkt det gäller, bör det vara möjligt att tillhandahålla information till konsumenterna om produktens egenskaper, process och produktionsmetoder, även de sätt på vilka djuren uppfötts eller växterna odlats, huruvida produktionen varit ekologisk eller inte, ändrade egenskaper hos jordbruksprodukterna osv.
6. När det gäller de problem som märkningsbestämmelserna för livsmedel och jordbruksprodukter kan medföra för utvecklingsländer anser EG
- a) att lämpliga obligatoriska märkningssystem för livsmedel och jordbruksprodukter faktiskt kan underlätta handeln och förbättra tillträdet till marknaden genom att öppenheten förstärks och konsumenternas förtroende ökar, vilket ökar produkternas totala handelsvärde.
 - b) att stöd till utvecklingsländer för utveckling av lagstiftande initiativ på området märkning av livsmedel och jordbruksprodukter kan anses som en viktig del av utvecklingsbiståndet.
7. Som en sammanfattning anser EG att det är viktigt för medlemmarna att nå en överenskommelse, tolkning eller vägledning när det gäller kriterier och riktlinjer för genomförande av obligatoriska märkningskrav för livsmedel och jordbruksprodukter, enligt punkt 5 ovan.
-

FÖRTECKNING ÖVER FÖRKORTNINGAR

AoA	Jordbruksavtalet
GJP	Gemensamma jordbrukspolitiken
EG	Europeiska gemenskapen
EU	Europeiska unionen
FAO	Food and Agriculture Organisation
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade
LEAD	"Livestock, Environment and Development"
MTR	Halvtidsöversyn av den gemensamma jordbrukspolitiken
NGO	Icke-statlig organisation
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development
OIE	Internationella byrån för epizootiska sjukdomar
SCAHAW	Scientific Committee on Animal Health and Animal Welfare
SPS	Sanitära och fytosanitära normer
WTO	Världshandelsorganisationen